

CANCELARIA DE STAT A REPUBLICII MOLDOVA

Nr. 31/03-76-1734

Chișinău

14 februarie 2024

**Biroul Permanent
al Parlamentului**

În temeiul articolului 73 din Constituția Republicii Moldova, se prezintă spre examinare proiectul de lege privind modificarea unor acte normative (sporirea celerității procedurilor de expropriere), aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 107/2024.

Responsabil de prezentare în Parlament a proiectului de lege este Ministerul Justiției.

Anexe (188 file):

1. Hotărârea Guvernului cu privire la aprobarea proiectului de lege (în limba română și în limba rusă - 2 file);
2. Proiectul de lege (în limba română și în limba rusă - 25 file);
3. Nota informativă la proiectul de lege (16 file);
4. Sinteza obiecțiilor și propunerilor (59 file);
5. Tabelul comparativ (31 file);
6. Raportul de expertiză al Centrului Național Anticorupție (11 file);
7. Alte avize (44 file).

Secretar general adjunct al Guvernului

Roman CAZAN

*Ex.: Cătălina Șarpe
022 250 135*

Casa Guvernului,
MD-2012, Chișinău,
Republica Moldova

Telefon:
+ 373 22 250 104

E-mail:
cancelaria@gov.md

SECRETARIATUL PARLAMENTULUI REPUBLICII MOLDOVA	
D.D.P. Nr.	42
"14"	2024
Ora	

GUVERNUL REPUBLICII MOLDOVA

HOTĂRÂRE nr. 107

din 14 februarie 2024

Chișinău

Pentru aprobarea proiectului de lege privind modificarea unor acte normative (sporirea celerității procedurilor de expropriere)

Guvernul HOTĂRĂȘTE:

Se aprobă și se prezintă Parlamentului spre examinare proiectul de lege privind modificarea unor acte normative (sporirea celerității procedurilor de expropriere).

Prim-ministru

Contrasemnează

DORIN RECEAN

Viceprim-ministru,
ministru dezvoltării
economice și digitalizării

Dumitru ALAIBA

Ministrul infrastructurii
și dezvoltării regionale

Andrei Spînu

Ministrul energiei

Victor Parlicov

Ministrul finanțelor

Petru Rotaru

Ministrul justiției

Veronica Mihailov-Moraru

PARLAMENTUL REPUBLICII MOLDOVA**LEGE****privind modificarea unor acte normative
(sporirea celerității procedurilor de expropriere)**

Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

Art. I. – Articolul 20 din Codul fiscal nr. 1163/1997 (republicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, ediție specială din 8 februarie 2007), cu modificările ulterioare, se completează cu litera d⁹) cu următorul cuprins:

„d⁹) sumele primite de către persoanele fizice sau juridice ca despăgubire pentru bunurile expropriate pentru cauze de utilitate publică;”.

Art. II. – Legea exproprierii pentru cauză de utilitate publică nr. 488/1999 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2000, nr. 42-44, art. 311), cu modificările ulterioare, se modifică după cum urmează:

1. Articolul 4 va avea următorul cuprins:

„**Articolul 4.** Expropriatorul

(1) Pentru lucrările de interes național, expropriator, în sensul prezentei legi, este statul, prin organele lui abilitate sau prin persoane special desemnate conform legii.

(2) Pentru lucrările de interes local, expropriator, în sensul prezentei legi, este unitatea administrativ-teritorială al cărei organ competent a declarat utilitatea publică, potrivit prevederilor art. 6. În cazul în care la declararea utilității publice potrivit art. 6 alin. (1) lit. c) și d) au existat divergențe, în urma cărora utilitatea publică a fost declarată de către Guvern sau, după caz, de către consiliul raional, expropriator este unitatea administrativ-teritorială pe al cărei teritoriu administrativ se află obiectul exproprierii. În toate cazurile, unitatea administrativ-teritorială este reprezentată în procedurile privind exproprieria de către consiliul local, în calitate de autoritate publică ce este titulară a dreptului de administrare a patrimoniului unității administrativ-teritoriale sau de către persoana special desemnată conform legii.”

2. Articolul 5:

alineatul (1):

la litera e), după textul „canalizare,” se introduc cuvintele „epurare și evacuare a apelor uzate,”;

la litera k), cuvintele „acumularea și înmormântarea” se substituie cu cuvintele „stocarea temporară a”.

3. La articolul 7, cuvintele „Ministerului Economiei” se substituie cu cuvintele „Ministerului Dezvoltării Economice și Digitalizării”.

4. Se completează cu articolul 8¹ cu următorul cuprins:

„Articolul 8¹. Excluderea/retragerea din circuitul agricol sau silvic a terenurilor afectate de lucrările de interes național

(1) Excluderea/retragerea din circuitul agricol sau silvic a terenurilor afectate de lucrările de interes național este:

a) definitivă, în cazul terenurilor afectate permanent de lucrările de interes național;

b) temporară, în cazul terenurilor afectate pe durata lucrărilor de interes național.

(2) Excluderea din circuitul agricol sau silvic a terenurilor afectate de lucrările de interes național se va efectua fără compensarea pierderilor generate de excludere.”

5. Articolul 9:

la alineatul (1), textul „10 zile de la publicarea actului de declarare a utilității publice” se substituie cu textul „12 luni de la publicarea actului de declarare a utilității publice, cu posibilitatea prelungirii acestuia în cazuri justificate”;

se completează cu alineatele (1¹) și (1²) cu următorul cuprins:

„(1¹) După declararea utilității publice, expropriatorul asigură efectuarea complexului de lucrări cadastrale și de organizare a teritoriului (identificarea bunurilor proprietate privată, delimitarea proprietății publice, corectarea erorilor comise la atribuirea terenurilor proprietate publică, modificarea planurilor cadastrale, elaborarea planurilor geometrice, formarea bunurilor imobile, elaborarea proiectelor de organizare a teritoriului, după necesitate, elaborarea studiilor pedologice și întocmirea dosarelor de schimbare a categoriei de destinație a terenurilor), evaluarea despăgubirilor și întocmirea informațiilor sistematizate privind transmiterea în proprietatea/folosința statului a bunurilor imobile ce constituie obiecte ale exproprierii.

(1²) Concomitent cu identificarea proprietarilor și/sau, după caz, a titularilor de alte drepturi asupra bunurilor imobile ce constituie obiecte ale exproprierii, la cererea expropriatorului se instituie:

a) interdicția de înstrăinare sau grevare a bunurilor imobile prevăzute pentru expropriere, exceptând transmiterea respectivelor bunuri imobile în proprietatea sau în folosința statului/unității administrativ teritoriale. Notarea interdicției de înstrăinare a obiectelor exproprierii se efectuează în registrul bunurilor imobile de către organul cadastral, cu prezentarea de către expropriator a listei bunurilor afectate de expropriere;

b) interdicția eliberării actelor permissive pentru executarea lucrărilor de construcție pentru bunurile imobile – obiect al exproprierii.”;

la alineatul (2), cuvintele „este în drept să-și dea” se substituie cu cuvintele „despre dreptul său de a-și da”;

alineatul (4) va avea următorul cuprins:

„(4) În cazul exproprierii de locuință sau teren, expropriatorul poate opta pentru plata unei despăgubiri către proprietarul actual al bunurilor respective sau, după caz, poate propune acestuia în proprietate o altă locuință sau un alt teren, cu achitarea diferenței de valoare, reieșind din rapoartele de evaluare la preț de piață a bunurilor supuse schimbului.”;

se completează cu alineatele (6)-(9) cu următorul cuprins:

„(6) În termen de 45 de zile de la data primirii propunerii prevăzute la alin. (1), proprietarii și titularii altor drepturi reale asupra bunurilor ce se propun a fi expropriate au obligația prezentării la sediul reprezentantului expropriatorului a documentelor care să ateste dreptul de proprietate/alt drept real pentru stabilirea unei drepte despăgubiri, precum și în vederea determinării tuturor persoanelor interesate ce sunt îndreptățite la acordarea despăgubirii.

(7) În cazul în care persoana interesată își manifestă consimțământul pentru o compensare imediată și echitabilă, acesta urmează a fi exprimat în scris de către persoana respectivă și autentificat notarial, în conformitate cu prevederile alin. (2). Actul prin care se atestă consimțământul persoanei va conține numele și prenumele acesteia, codul numeric personal (IDNP) și data nașterii acestuia, adresa de domiciliu, mențiunea despre oferta de despăgubire acceptată, datele bancare ale proprietarului/ titularului altor drepturi reale, la document anexându-se și actele doveditoare referitoare la existența dreptului de proprietate/ a altui drept real asupra obiectului exproprierii. Nu este necesară autentificarea notarială a consimțământului atestat al autorităților publice corespunzătoare care acționează în numele statului sau a unităților administrativ-teritoriale, în cazurile exproprierii bunurilor proprietate publică.

(8) Dovada dreptului de proprietate/ a altui drept real asupra obiectelor expropriate se face prin orice mijloace de probă admise de lege, în funcție de modalitatea de dobândire a drepturilor - convențională, judiciară, legală, succesorală, înțelegând prin dobândire și constituirea sau reconstituirea dreptului de proprietate în temeiul unor legi speciale.

(9) La cererea scrisă și argumentată a organului care a făcut propunerea de expropriere, care va include precizarea expresă a actelor juridice ce lipsesc și temeiul juridic în baza cărora acestea sunt solicitate, proprietarul/titularul unui alt drept real are obligația să completeze documentația depusă privind calitatea de titular al dreptului de proprietate/ a altui drept real asupra bunului pentru care solicită despăgubirea, în termen de 15 zile de la solicitare. În caz contrar, organul respectiv va consemna în contul său trezorerial pe numele proprietarului/titularului altui drept real despăgubirea, însă eliberarea acesteia se va face numai la data la care proprietarul/titularul altui drept real își va dovedi dreptul, în condițiile prezentei legi.”

6. Articolul 11:

la alineatul (1), textul „30 de zile” se substituie cu textul „60 de zile”;

la alineatul (3), textul „3 proprietari de imobile aleși prin tragere la sorți sau prin vot din numărul proprietarilor de imobile” se substituie cu textul „3 consilieri ai consiliului local”.

7. La articolul 12 alineatul (3), textul „5 zile” se substituie cu textul „15 zile”.

8. Se completează cu articolul 12¹ cu următorul cuprins:

„Articolul 12¹. Emiterea hotărârii de stabilire a cuantumului despăgubirii

(1) În baza consimțământului pentru o compensare imediată și echitabilă, exprimat în scris de către proprietarul/titularul altor drepturi reale asupra obiectului exproprierii și autentificat notarial, în conformitate cu prevederile art. 9 alin. (7), sau, după caz, în baza deciziei comisiei adoptate în condițiile art. 12, organul competent sau persoana desemnată în conformitate cu art. 4 care acționează în numele expropriatorului emite o hotărâre prin care se stabilește cuantumul despăgubirii, precum și, dacă este posibil, persoana destinată a acestor sume sau, în cazul existenței mai multor asemenea persoane între care nu există divergențe, cotele din despăgubire la care sunt îndreptățite fiecare din acestea.

(2) Hotărârea de stabilire a cuantumului despăgubirii se emite și își produce efectele și în situația în care proprietarii/titularii altor drepturi reale asupra bunurilor ce se propun a fi expropriate, în termenul stabilit la art. 9 alin. (6), nu prezintă dovada dreptului de proprietate/ a altui drept real asupra bunului sau nu sunt cunoscuți proprietarii actuali/titularii actuali a altor drepturi reale asupra bunului, precum și în situația succesiunilor nedeschise ori a moștenitorilor necunoscuți sau în care nu se ajunge la o înțelegere privind valoarea despăgubirii în termenele stabilite în art. 11.

(3) Determinarea cuantumului despăgubirii se stabilește în baza rapoartelor de evaluare, întocmite în conformitate cu Legea nr. 989/2002 cu privire la activitatea de evaluare.”

9. Se completează cu capitolul III¹ cu următorul cuprins:

„Capitolul III¹

FAZA ADMINISTRATIVĂ DE EXPROPRIERE

Articolul 12². Emiterea deciziei de expropriere

(1) În termen de 15 zile lucrătoare de la data emiterii hotărârii de stabilire a cuantumului despăgubirii, reprezentantul expropriatorului are obligația emiterii actului administrativ individual în baza căruia se va asigura transferul dreptului de proprietate de la expropriat la expropriator – decizia de expropriere, care se

comunică expropriațiilor în condițiile Codului administrativ. În situația în care pe parcursul acestui interval de timp nu au fost consemnate sumele de bani datorate cu titlu de despăgubire expropriațiilor, decizia de expropriere se emite doar după consemnarea acestor sume.

(2) Decizia de expropriere constituie titlu executoriu pentru predarea bunului, atât împotriva celor expropriați, cât și împotriva celor care pretind un drept legat de obiectul exproprierii, până la soluționarea definitivă și irevocabilă a litigiului legat de proprietatea obiectului exproprierii. Contestația asupra deciziei de expropriere nu suspendă transferul dreptului de proprietate asupra bunurilor în cauză, iar reclamantul nu poate formula pe marginea deciziei de expropriere o cerere cu privire la suspendarea executării deciziei, în conformitate cu prevederile art. 214 din Codul administrativ.

(3) Decizia de expropriere se emite și își produce efectele și în situația în care proprietarii bunurilor ce se propun a fi expropriate, în termenul stabilit la art. 9 alin. (6), nu prezintă un titlu valabil sau nu sunt cunoscuți proprietarii, precum și în situația succesiunilor nedeschise ori a moștenitorilor necunoscuți sau în care nu se ajunge la o înțelegere privind valoarea despăgubirii.

(4) Decizia de expropriere se emite și își produce efectele în condițiile prezentei legi, inclusiv în situația în care bunurile sunt supuse unor măsuri asiguratorii de către organele de urmărire penală/executare silită, procuror, judecător de instrucție sau instanțele de judecată ori dacă aceste bunuri sunt grevate de drepturi reale limitate, inclusiv drepturi reale de garanție ca gajul, ipoteca și altele.

(5) În situația prevăzută la alin. (4), cu cel puțin 30 de zile înainte de data emiterii deciziei de expropriere, expropriatorul notifică organelor de urmărire penală/de executare silită, procurorului, judecătorului de instrucție, instanței de judecată și/sau creditorului, faptul că bunul supus măsurilor asiguratorii/procedurilor de executare silită sau care este grevat de un drept real limitat, după caz, face obiectul procedurii de expropriere, solicitându-le să instituie măsurile asiguratorii sau poprirea asupra sumelor care vor rezulta din procedura de expropriere, comunicându-le datele de identificare a bunului, datele de identificare a proprietarilor/titularilor altor drepturi reale asupra bunului, valoarea bunului, precum și orice alte informații necesare pentru organul de urmărire penală/de executare silită, procuror, judecător de instrucție, instanța de judecată și/sau creditor.

(6) În termen de 30 zile de la emiterea notificării prevăzute la alin. (5), organul de urmărire penală/de executare silită, procurorul, judecătorul de instrucție, instanța de judecată și/sau creditorul comunică expropriatorului dacă intenționează să dispună măsurile asiguratorii sau poprirea asupra sumelor care urmează a fi consemnate pe numele proprietarului/titularului unui alt drept real asupra bunului, ca urmare a exproprierii.

(7) În situația în care organul de urmărire penală/de executare silită, procurorul, judecătorul de instrucție, instanța de judecată și/sau creditorul, după

caz, nu răspunde în termenul prevăzut la alin. (6), procedura de expropriere va continua conform prezentei legi, iar sumele rezultate din exproprierea bunului urmează a fi consemnate în contul trezorerial al expropriatorului pe numele proprietarului/titularului unui alt drept real asupra bunului, fără a lua în considerare măsurile asigurătorii instituite de către organul de urmărire penală/de executare silită, procuror, judecător de instrucție, instanța de judecată sau dreptul real limitat al creditorului asupra obiectului exproprierii.

(8) În situația prevăzută la alin. (7) măsurile asigurătorii asupra bunului, respectiv dreptul real limitat încetează de drept odată cu transferul dreptului de proprietate către expropriator.

(9) În situația în care organul de urmărire penală/de executare silită, procurorul, judecătorul de instrucție, instanța de judecată și/sau creditorul comunică intenția de a dispune instituirea măsurilor asigurătorii/poprirea asupra sumelor rezultate din exproprierea bunului, expropriatorul va consemna sumele pe numele proprietarului bunului, concomitent cu instituirea respectivelor măsuri de către autoritatea/persoana abilitată prin lege să realizeze măsurile date.

(10) Prin derogare de la prevederile art. 139 alin. (1) din Codul administrativ, transferul dreptului de proprietate asupra bunurilor din proprietatea privată a persoanelor fizice sau juridice în proprietatea publică a expropriatorului operează de drept la data emiterii deciziei de expropriere de către expropriator, ulterior consemnării sumelor aferente despăgubirii.

(11) În cazul exproprierii unor terenuri cultivate, intrarea în posesia asupra acestora se va face numai după ce recolta a fost strânsă, cu excepția cazului în care în valoarea despăgubirii a fost cuprinsă și valoarea recoltei nestrânse.

Articolul 12³. Consemnarea și plata despăgubirilor

(1) Plata despăgubirilor pentru obiectele exproprierii se face în baza unei cereri a persoanei interesate, ținându-se cont de quantumul stabilit în hotărârea prevăzută la art. 12¹. Plata despăgubirilor urmează a fi făcută într-un termen de cel mult 15 zile lucrătoare de la recepționarea cererii persoanei interesate.

(2) În cazul în care persoanele interesate nu depun cererea potrivit prevederii de la alin. (1), expropriatorul va notifica acestora sumele propuse pentru plata despăgubirilor și le va consemna în contul trezorerial al expropriatorului pe numele proprietarului. Despăgubirile vor fi eliberate în condițiile prezentei legi.

(3) În cazul în care despăgubirile referitoare la același bun sunt cerute în concurs sau în contradictoriu de mai multe persoane aparent îndreptățite, despăgubirile se vor consemna pe numele tuturor, urmând să fie împărțite potrivit legii. Despăgubirea va fi eliberată numai titularilor drepturilor dovedite prin acte autentice și hotărâri judecătorești definitive și irevocabile sau prin certificatul de moștenitor eliberat de notarul public. Eventualele litigii amână eliberarea despăgubirilor consemnate.

(4) În situația în care proprietarul bunurilor a decedat, despăgubirea se va consemna pe seama defunctului. Despăgubirile vor fi eliberate numai moștenitorilor care își vor dovedi calitatea prin modalitățile prevăzute de lege.

(5) În situația în care bunurile expropriate fac obiectul unei succesiuni, iar moștenitorii nu sunt cunoscuți sau nu pot prezenta certificat de moștenitor, dacă procedura succesorală este deschisă, despăgubirea se va consemna pe seama succesiunii. În situația în care procedura succesorală nu este deschisă, un reprezentant al expropriatorului este îndreptățit să solicite informații asupra deschiderii succesiunii, iar suma reprezentând despăgubirile va fi consemnată pe seama succesiunii. Despăgubirile vor fi eliberate numai moștenitorilor care își vor dovedi calitatea prin modalitățile prevăzute de lege.

(6) În cazul altor situații litigioase decât cele prevăzute la alin. (2) și (3), sumele aferente exproprierii se consemnează pe numele persoanelor aflate în litigiu, urmând a fi plătite în condițiile prezentei legi.

(7) La cerere, despăgubirea va fi eliberată inclusiv expropriaților care nu sunt de acord cu cuantumul stabilit, proporțional cu cota-parte deținută, dacă s-a făcut dovada drepturilor acestora asupra obiectului exproprierii. Ulterior, în situația stabilirii unui cuantum superior prin hotărâre judecătorească definitivă, expropriatorul va elibera acestor persoane, la cerere, suma reprezentând diferența dintre despăgubirea stabilită de instanța judecătorească și despăgubirea stabilită de expropriator, proporțional cu cota-parte pe care au deținut-o.

(8) În toate cazurile în care expropriatul nu ridică despăgubirile consemnate pe numele acestora în decurs de 5 ani din ziua transferului, se consideră că expropriatul a renunțat la dreptul său, iar despăgubirea consemnată se face venit al bugetului de stat sau al bugetelor locale, după caz, și se transferă de pe contul trezorerial al expropriatorului la bugetul de stat sau bugetul local, după caz.

(9) În cazul în care expropriatul refuză să ridice despăgubirea consemnată pe numele său, refuzul se efectuează în scris și se autentifică notarial, considerându-se că acesta a renunțat la dreptul său, iar despăgubirea consemnată se face venit al bugetului de stat sau al bugetelor locale, după caz, și se transferă de pe contul trezorerial al expropriatorului la bugetul de stat sau bugetul local, după caz.

(10) Expropriatul poate solicita despăgubirile consemnate pe numele său și transferate între timp la bugetul de stat sau bugetul local, după caz, în condițiile alin. (8), doar după ce a fost repus în termen de către reprezentantul expropriatorului în procedura respectivă, în condițiile art. 65 din Codul administrativ.”

10. Denumirea capitolului IV va avea următorul cuprins:

**„Capitolul IV
FAZA JUDICIARĂ ÎN PROCEDURA DE EXPROPRIERE”**

11. Articolul 13:

alineatul (1) va avea următorul cuprins:

„(1) Expropriatul poate contesta direct în instanța judecătorească competența hotărârea de stabilire a cuantumului despăgubirii și/sau decizia de expropriere în situațiile când:

a) expropriatul este nemulțumit de cuantumul despăgubirii determinat prin hotărârea de stabilire a cuantumului despăgubirii în conformitate cu prevederile art. 12¹;

b) expropriatul nu este de acord cu exproprierea parțială, realizată în conformitate cu art. 2 alin. (4).”;

se completează cu alineatele (1¹) cu următorul cuprins:

„(1¹) Acțiunea judiciară se depune în termenul general de prescripție prevăzut în art. 209 alin. (1) din Codul administrativ, care curge de la data la care i-a fost comunicat actul administrativ contestat, sub sancțiunea decăderii. Prin acțiune nu se poate contesta transferul dreptului de proprietate către expropriator asupra obiectului exproprierii, iar exercitarea căilor de atac împotriva hotărârii judecătorești pronunțate de prima instanță nu suspendă efectele deciziei de expropriere și transferului dreptului de proprietate.”;

la alineatul (2), textul „procedurile de expropriere menționate la capitolele II-IV se fac” se substituie cu cuvintele „examinarea cauzelor se face”;

alineatul (3) se abrogă;

se completează cu alineatul (4) cu următorul cuprins:

„(4) Atât procedura de expropriere, cât și lucrările de utilitate publică ce fac obiectul prezentei legi nu pot fi suspendate sau sistate la cererea vreunei persoane care invocă existența unor litigii privind posesia ori proprietatea obiectului exproprierii.”

12. Articolul 15:

la alineatul (1), cuvintele „În caz de litigiu asupra cuantumului despăgubirii” se substituie cu cuvintele „În vederea stabilirii cuantumului despăgubirii”;

se completează cu alineatul (4¹) cu următorul cuprins:

„(4¹) În cazul unei exproprieri parțiale, dacă partea de imobil rămasă neexpropriată va dobândi un spor de valoare ca urmare a lucrărilor ce se vor realiza, experții, ținând seamă de prevederile alineatului precedent, vor putea propune instanței o eventuală reducere numai a daunelor.”;

se completează cu alineatul (6) cu următorul cuprins:

„(6) În toate cazurile, despăgubirea acordată de instanță nu va putea fi mai mică decât cea oferită de expropriator și nici mai mare decât cea solicitată de expropriat.”

13. Articolul 16:

denumirea va avea următorul cuprins:

„**Articolul 16.** Plata despăgubirilor stabilite de instanța de judecată”;

Alineatul (2) se abrogă.

14. Denumirea capitolului V va avea următorul cuprins:

**„Capitolul V
DREPTURILE EXPROPRIATORULUI ȘI EXPROPRIATULUI”**

15. Articolul 18 va avea următorul cuprins:

„Articolul 18. Dreptul expropriatorului de renunțare la expropriere și dreptul de preemțiune al expropriatului

(1) Expropriatorul este în drept să renunțe la continuarea lucrărilor pentru cauză de utilitate publică în vederea căroră a inițiat procedurile de expropriere sau, după caz, la exproprierea anumitor bunuri particulare, dacă, la momentul respectiv, nu a avut încă loc transferul dreptului de proprietate asupra bunurilor date.

(2) În cazul renunțării la continuarea lucrărilor pentru cauză de utilitate publică, aceasta se realizează prin adoptarea unui act de renunțare la lucrările pentru cauză de utilitate publică și de abrogare a actului anterior prin care a fost declarată utilitatea publică de interes național sau de interes local. Actul de renunțare se adoptă de către autoritatea care a declarat anterior utilitatea publică a lucrărilor respective.

(3) Publicitatea actului de renunțare la lucrările pentru cauză de utilitate publică se realizează în condițiile art. 8.

(4) Dacă lucrările pentru care s-a făcut exproprierea nu s-au realizat, renunțându-se la acestea în condițiile alin. (1), iar expropriatorul dorește înstrăinarea bunului expropriat anterior sau, după caz, cedarea drepturilor asupra bunului, expropriatul, fost titular de drepturi, are dreptul prioritar de a-l cumpăra la un preț negociabil ce nu poate fi mai mare decât despăgubirea achitată de către expropriator. În acest scop, expropriatorul se va adresa în scris fostului proprietar, oferindu-i pentru răspuns un termen de 30 de zile.”

16. Articolul 19:

alineatul (2) se completează cu textul „Retrocedarea bunurilor nu poate fi solicitată în cazul în care cu referire la lucrările de utilitate publică pentru care acestea au fost expropriate a fost adoptat un act de renunțare, în condițiile art. 18 alin. (1)-(3).”;

la alineatul (4), cuvântul „actualizată” se substituie cu cuvintele „achitată de către expropriator”.

17. La articolul 20, cuvintele „primirii despăgubirii ce i se cuvine” se substituie cu cuvintele „emiterii deciziei de expropriere în conformitate cu prevederile art. 12²”.

18. Se completează cu articolul 21¹ cu următorul cuprins:

„**Articolul 21¹.** Transferul către stat de bunuri proprietate publică ce aparțin unei unități administrativ-teritoriale

(1) În cazul inițierii unor lucrări de utilitate publică de interes național, dreptul de proprietate publică asupra bunurilor din domeniul privat al unităților administrativ-teritoriale, ce urmează a fi afectate de lucrările respective, poate fi transferat de la unitatea administrativ-teritorială către stat.

(2) În cazul în care, pentru desfășurarea lucrărilor de utilitate publică de interes național, este necesar transferul către stat a dreptului de proprietate asupra unui bun din domeniul public al proprietății publice a unității administrativ-teritoriale, transferul dat se poate realiza doar în urma adoptării de către consiliul local, în calitate de autoritate publică ce este titulară a dreptului de administrare a patrimoniului unității administrativ-teritoriale, la propunerea Guvernului, a unei decizii privind trecerea bunurilor proprietate a unității administrativ-teritoriale din domeniul public în domeniul privat.

(3) Refuzul consiliului local de a emite decizia prevăzută la alin. (2) poate fi contestat de către Guvern în procedura de contencios administrativ, prin intermediul oficiului teritorial corespunzător al Cancelariei de Stat.

(4) În cazul bunurilor din domeniul privat al proprietății publice a unităților administrativ-teritoriale, transferul dreptului de proprietate operează în condițiile procedurii de expropriere reglementate de prezenta lege, după consemnarea sumelor datorate cu titlu de despăgubiri.”

Art. III. – La articolul 11 alineatul (1) din Legea nr. 523/1999 cu privire la proprietatea publică a unităților administrativ-teritoriale (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1999, nr. 124-125, art. 611), cu modificările ulterioare, textul „nu poate fi supusă exproprierii și” se exclude.

Art. IV. – La articolul 501 alineatul (4) din Codul civil al Republicii Moldova nr. 1107/2002 (republicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2019, nr. 66-75, art. 132), cu modificările ulterioare, ultima propoziție se exclude.

Art. V. – Articolul 210¹ din Codul de procedură penală al Republicii Moldova nr. 122/2003 (republicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2013, nr. 248-251, art. 699), cu modificările ulterioare, se completează cu alineatul (4) cu următorul cuprins:

„(4) În cazul în care bunurile puse sub sechestru urmează a fi expropriate de către stat sau de către o unitate administrativ-teritorială pentru realizarea unor lucrări de utilitate publică, organul abilitat va înlocui bunul sechestrat ce urmează a fi expropriat cu sumele care sunt consemnate pe numele proprietarului bunului expropriat, cu respectarea condițiilor prevăzute în Legea exproprierii pentru cauză de utilitate publică nr. 488/1999.”

Art. VI. – Articolul 175 din Codul de procedură civilă al Republicii Moldova nr. 225/2003 (republicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2018, nr. 285-294, art. 436), cu modificările ulterioare, se completează cu alineatul (7) cu următorul cuprins:

„(7) În cazul în care bunurile puse sub sechestrul urmează a fi expropriate de către stat sau de către o unitate administrativ-teritorială pentru realizarea unor lucrări de utilitate publică, organul abilitat va institui măsura asigurătoare a sechestrului pe sumele care sunt consemnate pe numele proprietarului bunului expropriat, cu respectarea condițiilor prevăzute în Legea exproprierii pentru cauză de utilitate publică nr. 488/1999.”

Art. VII. – Articolul 214 din Codul administrativ al Republicii Moldova nr. 116/2018 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2018, nr. 309-320, art. 466), cu modificările ulterioare, se completează cu alineatul (11) cu următorul cuprins:

„(11) Nu pot fi suspendate deciziile de expropriere, emise de către subiecții legali competenți, în conformitate cu prevederile Legii exproprierii pentru cauză de utilitate publică nr. 488/1999.”

Art. VIII. – (1) Prezenta lege intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

(2) Prevederile prezentei legi sunt aplicabile situațiilor juridice viitoare și nu se aplică procedurilor de expropriere care sunt declarate de utilitate publică, interes național sau local, în curs de desfășurare la data intrării în vigoare a acesteia.

(3) Prin excepție de la alin. (2), prevederile prezentei legi sunt aplicabile procedurilor de expropriere de interes național aprobate prin legi speciale anterioare, ce sunt în curs de desfășurare, în partea în care nu se referă la litigiile care deja se află pe rolul instanțelor de judecată, care vor fi soluționate în conformitate cu prevederile legale în vigoare la data adresării în instanța de judecată.

(4) Guvernul, în termen de un an de la intrarea în vigoare a prezentei legi, va realiza o evaluare detaliată a situației referitoare la procedurile de expropriere necesare pentru realizarea unor lucrări de interes național, care sunt în curs de desfășurare la data intrării în vigoare a legii și va decide asupra oportunității continuării lucrărilor pentru cauză de utilitate publică aferente procedurilor respective. În cazul în care se constată inoportunitatea continuării acestora, Guvernul va elabora și va înainta cu titlu de inițiativă legislativă proiectele actelor de renunțare la lucrările pentru cauză de utilitate publică.

(5) În cazul lucrărilor pentru cauză de utilitate publică, alta decât cea de interes național, care sunt în curs de desfășurare la data intrării în vigoare a prezentei legi, evaluarea situației referitoare la procedurile de expropriere și decizia cu privire la oportunitatea continuării lucrărilor pentru cauză de utilitate

publică aferente procedurilor respective se ia de către autoritatea care a declarat anterior utilitatea publică a lucrărilor respective.

Președintele Parlamentului

NOTĂ INFORMATIVĂ

la proiectul legii privind modificarea unor acte normative (sporirea celerității procedurilor de expropriere)

1. Denumirea autorului și, după caz, a participanților la elaborarea proiectului

Proiectul de lege pentru modificarea unor acte normative a fost elaborat de către Ministerul Justiției.

2. Condițiile ce au impus elaborarea proiectului de act normativ și finalitățile urmărite

Prin intermediul prezentului proiect se propune realizarea unui șir de intervenții în cuprinsul *Legii exproprierii pentru cauză de utilitate publică nr. 488/1999*, cu scopul general de a se asigura o modernizare a cadrului normativ intern referitor la procedurile de expropriere, în vederea excluderii unor lacune de reglementare sau a unor prevederi ambigui, care pot prezenta un risc potențial pentru desfășurarea eficientă a acestei proceduri, dar și prin consacrarea unor prevederi noi, care ar aborda anumite aspecte particulare conexe procedurii de expropriere a bunurilor și care prezintă o importanță deosebită pentru ansamblul general al reglementării oferite de legiuitor subiectului dat.

În contextul prevederilor conținute în proiect, este necesar a se remarca faptul că la baza elaborării acestuia a stat și nevoia imperioasă de a găsi soluții la un șir de situații practice problematice, identificate pe parcursul timpului, care duceau într-un final la prelungiri excesive a duratei procedurii de expropriere, ratarea pe acest fundal a unor oportunități reale de finanțare din partea partenerilor de dezvoltare a costurilor ocazionate de realizarea lucrărilor de utilitate publică (și, implicit, sporirea subsecventă a presiunii pe bugetul public, care urma să acopere această diferență) și, într-un final, tergiversarea scopurilor social utile avute în vedere cu ocazia inițierii lucrărilor respective și a procedurii de expropriere necesare în acest sens.

Urmează a se remarca faptul că, în contextul analizei efectuate pe marginea problematicei legate de expropriere și a potențialelor soluții care ar putea să redreseze situația în domeniu, s-a realizat și o consultare a cadrului normativ relevant existent în alte state, optându-se în particular pentru preluarea mai multor reglementări relevante existente în cadrul legislativ din România (este vorba despre *Legea nr. 33/1994 privind exproprierea pentru cauză de utilitate publică*¹ și *Legea nr. 255/2010 privind exproprierea pentru cauză de utilitate publică, necesară realizării unor obiective de interes național, județean și local*²), reieșind și din considerentul că pentru reglementarea internă actuală referitoare la expropriere (*Legea nr. 488/1999*), modelul românesc (*Legea nr. 33/1994*) a constituit o sursă primară de inspirație.

¹ Pentru textul legii, a se accesa link-ul: <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/4066>.

² Pentru textul legii, a se accesa link-ul: <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/124540>.

Astfel, urmare a operării modificărilor propuse prin intermediul prezentului proiect se anticipează a se crea premisele efective pentru următoarele:

- o reducere semnificativă a duratei de incertitudine pentru autoritatea publică ce acționează în calitate de reprezentant al expropriatorului în cadrul unei proceduri de expropriere, prin modificarea momentului de referință, începând de la care se realizează transferul de proprietate asupra obiectului exproprierii;
- clarificarea situației pentru autoritățile publice ce reprezintă expropriatorul în legătură cu multe situații particulare legate de bunurile expropriate și de proprietarii acestora, care la momentul de față nu beneficiază de o reglementare legală expresă, această lacună generând posibilitatea apariției unor abuzuri în practică.

3. Descrierea gradului de compatibilitate pentru proiectele care au ca scop armonizarea legislației naționale cu legislația Uniunii Europene

Prezentul proiect nu are drept scop armonizarea legislației naționale cu legislația Uniunii Europene.

4. Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi

Modificările ce se propun a fi operate în cuprinsul *Legii exproprierii pentru cauză de utilitate publică nr. 488/1999* prin intermediul prezentului proiect vizează următoarele aspecte:

I. Oferirea unei redacții noi pentru art. 4 din lege, unde este explicată noțiunea de „expropriator”, în situația în care reglementarea actuală conține unele carențe care o fac să nu coreleze pe deplin cu alte prevederi din cadrul normativ intern.

Astfel, ținem să precizăm că actualmente în calitate de unic subiect care poate fi expropriator în procedurile date, indiferent de faptul dacă exproprierea se face pentru lucrări de interes național și pentru lucrările de interes local, este statul.

Această opțiune considerăm că ridică mai multe semne de întrebare cu privire la oportunitate, reieșind din specificul procedurii de expropriere (care, potrivit definiției de la art. 1 din lege, este o modalitate specifică de apariție a unui drept de proprietate publică asupra unui bun, prin transferul acestuia din proprietatea privată a unor subiecți în proprietatea publică, în schimbul la o dreaptă și prealabilă despăgubire). Ținem să remarcăm că titular al unui drept de proprietate publică poate fi nu doar statul, ci și oricare unitate administrativ-teritorială de pe teritoriul țării (potrivit art. 127 alin. (3) din Constituție, dar și a altor prevederi legale din materie), prin urmare, în abstract, o expropriere poate viza și un transfer al dreptului de proprietate asupra unor bunuri către unitatea administrativ-teritorială, nu către stat.

În acest context, este neclară opțiunea pentru a oferi în toate cazurile calitatea de expropriator statului, mai ales în acele situații când exproprierea se face pentru lucrări de utilitate publică de interes local.

Alături de aceste considerente, merită a se reține și faptul că soluțiile existente pe marginea acestui aspect în alte legislații sunt diferite, motiv pentru care se propune preluarea viziunii și bunelor practici existente în alte state. Astfel, spre exemplu, art.

12 alin. (2) din *Legea nr. 33/1994 privind exproprierea pentru cauză de utilitate publică* (România), stabilește că „(2) *Expropriator, în înțelesul prezentei legi, este statul, prin organisme desemnate de Guvern, pentru lucrările de interes național, și județele, municipiile, orașele și comunele, pentru lucrările de interes local.*”. Iar art. 2 și 2¹ din *Legea nr. 255/2010 privind exproprierea pentru cauză de utilitate publică, necesară realizării unor obiective de interes național, județean și local* (România), la rândul său, precizează că „(2) *Expropriator este statul român pentru obiectivele de interes național, inclusiv pentru obiectivele de investiții strategice și cele realizate în parteneriat public-privat de interes național. (2¹) Expropriatori sunt județele pentru obiectivele de interes județean, inclusiv pentru obiectivele de investiții în parteneriat public-privat ale administrației publice locale județene, iar municipiile, orașele și comunele, pentru obiectivele de interes local, inclusiv pentru obiectivele de investiții în parteneriat public-privat ale administrației publice locale.*”.

Această schimbare de paradigmă va permite o „degrevare” a statului (prin intermediul autorităților responsabile) de implicarea în diverse proiecte cu importanță locală și va asigura, pe de altă parte, o implicare plenară a comunității locale, în persoana unităților administrativ-teritoriale și a organelor competente ale acestora, în procedurile de expropriere pentru lucrări de utilitate publică de interes local.

II. Cu referire la reglementarea aspectelor particulare ce țin de excluderea/retragerea din circuitul agricol sau silvic a terenurilor afectate de lucrările de interes național, se propune completarea legii cu **articolul 8¹**, care va stabili că excluderea/retragerea din circuitul agricol sau silvic a terenurilor afectate de lucrările de interes național poate fi, după caz:

- a) definitivă, în cazul terenurilor afectate permanent de lucrările de interes național;
- b) temporară, în cazul terenurilor afectate pe durata lucrărilor de interes național.

În toate cazurile, excluderea din circuitul agricol sau silvic a terenurilor afectate de lucrările de interes național se va efectua fără compensarea pierderilor.

Or, prevederile actuale ale art. 11 din *Legea nr. 1308/1997 privind prețul normativ și modul de vânzare-cumpărare a pământului*, prevede expres că „*excluderea terenurilor din categoriile de terenuri cu destinație agricolă și ale fondului silvic, precum și din circuitul agricol, și atribuirea lor la alte categorii de terenuri se face atât în interesele publice, cât și în interesele deținătorilor de terenuri*”.

De asemenea, art. 12 alin. (3) din *Legea nr. 1308/1997* stabilește că: „*compensarea pierderilor cauzate de excluderea terenurilor din categoriile de terenuri cu destinație agricolă și ale fondului silvic se efectuează în toate cazurile de către persoanele fizice și persoanele juridice interesate, indiferent de scopul excluderii terenurilor și tipul de proprietate asupra lor*”. Iar, conform art. 13 din aceeași lege, pierderile cauzate de excluderea terenurilor din categoriile de terenuri cu destinație agricolă și ale fondului silvic, precum și din circuitul agricol, se compensează pornind de la tarifele pentru calcularea prețului normativ al pământului, specificate la poziția a III-a din anexă.

Prin urmare, se propune completarea proiectului de lege cu prevederi derogatorii care ar dispune că, în situația excluderii din circuitul agricol sau silvic a terenurilor agricole/silvice afectate de lucrările de interes național nu se vor compensa pierderile legate de acest proces.

III. Art. 9 din lege se propune a fi completat cu unele alineate suplimentare, care ar consacra o obligație distinctă a expropriatului, și anume aceea de a se prezenta într-un termen de 45 de zile de la data notificării intenției de expropriere, pe care îl apreciem ca fiind unul rezonabil în speță, la sediul expropriatorului, în vederea depunerii documentelor care să ateste dreptul său de proprietate pentru stabilirea despăgubirii care se cuvine acestora și a elucidării situației cu privire la alte persoane care ar fi îndreptățite să pretindă de asemenea o despăgubire (spre exemplu, titulari ai unor altor drepturi cu referire la obiectul exproprierii).

În cazul în care persoana îndreptățită își manifestă consimțământul pentru o compensare imediată și echitabilă, acesta urmează a fi exprimat în scris de către persoana respectivă și autentificat notarial, iar actul respectiv va conține numele și prenumele acesteia, adresa de domiciliu și actele doveditoare referitoare la existența dreptului de proprietate asupra obiectului exproprierii.

La cererea organului care a făcut propunerea de expropriere, proprietarul are obligația să completeze documentația depusă privind calitatea de titular al dreptului de proprietate asupra bunului pentru care solicită despăgubirea, în termen de 15 zile de la solicitare. În caz contrar, organul respectiv va consemna în contul său trezorerial pe numele proprietarului despăgubirea, însă eliberarea acesteia se va face numai la data la care proprietarul își va dovedi dreptul, în condițiile prezentei legi.

IV. Cu referire la soluționarea unor aspecte aferente desemnării membrilor în comisia de soluționare a întâmpinărilor (art.11 alin.(3) din lege), se propune la alineatul (3) articolul 11, substituirea textului „3 proprietari de imobile aleși prin tragere la sorți sau prin vot din numărul proprietarilor de imobile” cu textul „3 consilieri ai consiliului local”.

La moment, prevederile alineatului (3) al articolului 11 stabilesc că: *„în cazul în care se face exproprierea imobilelor sau a drepturilor patrimoniale asupra imobilelor, în componența comisiei vor fi incluși și 3 proprietari de imobile aleși prin tragere la sorți sau prin vot din numărul proprietarilor de imobile din municipiul, orașul sau satul în care sunt situate imobilele propuse exproprierii”*. Aceste prevederi sunt dificil de realizat, întrucât nu există o claritate asupra modalității de realizare a „tragerii la sorți” sau „prin vot” din numărul proprietarilor de imobile din municipiul, orașul sau satul în care sunt situate imobilele supuse exproprierii, inclusiv și a nivelului de înțelegere de către aceste eventuale persoane identificate a aspectelor ce vizează exproprierea și a rolului acestora în cadrul activității comisiei de soluționare a întâmpinărilor.

V. Prin intermediul proiectului se propune și o completare a legii cu un articol nou, **art. 12¹**, unde va fi reglementată emiterea unui act administrativ individual cu un rol cheie în procedura de expropriere și anume *hotărârea de stabilire a cuantumului despăgubirii*.

Astfel, această hotărâre va putea fi emisă, alternativ, fie în baza consimțământului pentru o compensare imediată și echitabilă, exprimat în scris de către proprietarul obiectului exproprierii și autentificat notarial, în conformitate cu prevederile art. 9 alin. (2) din lege, fie în baza deciziei comisiei adoptate în condițiile art. 12 din lege. Ea va fi emisă de organul competent care acționează în numele expropriatorului în procedura respectivă de expropriere și va cuprinde, în măsura în care aceasta este posibil de stabilit la momentul respectiv, persoana destinată a acestor sume sau, în cazul existenței mai multor asemenea persoane între care nu există divergențe, cotele din despăgubire la care sunt îndreptățite fiecare din acestea.

Urmează a se preciza că hotărârea de stabilire a cuantumului despăgubirii se emite și își produce efectele și în situația în care proprietarii bunurilor ce se propun a fi expropriate nu se prezintă în termenul stabilit la art. 9 alin. (6) din lege, nu prezintă un titlu valabil sau în genere dacă nu sunt cunoscuți proprietarii, precum și în situația succesiunilor nedeschise ori a moștenitorilor necunoscuți sau în care nu se ajunge la o înțelegere privind valoarea despăgubirii.

În ceea ce privește considerentele de oportunitate care au dus la consacrarea acestei prevederi legale, ținem să precizăm că utilitatea acestui act administrativ rezultă din următoarele:

- hotărârea de stabilire a cuantumului despăgubirii reprezintă un pas de formalizare indispensabil în procedura de expropriere, în contextul în care este necesar a se consacra existența unui act administrativ, pe lângă propunerea de expropriere prevăzută la art. 9 din lege (în cadrul căreia despăgubirea se stabilește într-o manieră globală, ca un contraechivalent al unui anumit bun expropriat), unde ar fi determinată într-o manieră clară (atunci când din circumstanțele cauzei aceasta este posibil), nu numai suma despăgubirilor ce se acordă, ci și persoanele destinate ale acestor sume. Anume reieșind din caracterul său de act administrativ individual, această hotărâre de stabilire a cuantumului despăgubirii ar urma să fie contestată în mod primar de către expropriat, în contextul în care acesta ar dori să recurgă la remediul pe care îl oferă legea privind adresarea în instanța de judecată, conform art. 13 din lege.

- prin consacrarea acestui act administrativ în cadrul legii, momentul în care acesta a fost emis ar reprezenta un criteriu univoc pentru apariția obligației organului responsabil de a recurge la consemnarea sumelor de bani pe numele persoanelor îndreptățite, reprezentând totodată și un punct de reper suficient de cert pentru începerea curgerii termenului în care organul dat trebuie să emită actul administrativ subsecvent – decizia de expropriere.

VI. În continuare se propune completarea legii cu un capitol nou, intitulat „**Faza administrativă de expropriere**”, care va conține două articole ce vor reglementa emiterea deciziei de expropriere și, respectiv, consemnarea/plata despăgubirilor.

Astfel, odată cu includerea acestor prevederi, se va realiza o schimbare de paradigmă conceptuală în materie de expropriere, prin aceea că pe viitor transferul de proprietate se va realiza în toate cazurile doar după consemnarea sumelor de bani stabilite cu titlu de compensare pentru expropriere și emiterea subsecventă de către expropriator, prin intermediul organelor competente, a actului administrativ individual – decizia de expropriere, iar o eventuală contestare de către persoanele îndreptățite se va putea realiza exclusiv în legătură cu cuantumul despăgubirilor stabilite și achitate de către expropriator, fără ca prin această să se suspende însăși transferul de la expropriat la expropriator a dreptului de proprietate asupra bunului (corelativ cu aceste modificări conceptuale în cuprinsul Legii nr. 488/1999 se vine și cu o intervenție corespunzătoare în cuprinsul art. 501 alin. (4) din *Codul civil*, prin care se va exclude ultima propoziție din cadrul următoarei norme „(4) *Despăgubirile prevăzute la alin.(2) și (3) se determină de comun acord cu proprietarul sau, în caz de divergență, prin hotărâre judecătorească. În acest caz, decizia de retragere a bunurilor din proprietatea persoanei nu poate fi executată până la rămânerea definitivă a hotărârii judecătorești.*”).

La consacrarea acestei optici s-a reieșit din considerentul că prevederile noi din proiect asigură în continuare salvagardarea uneia din principalele trăsături necesare a fi întrunite de către despăgubirea oferită pentru bun și anume caracterul prealabil al acesteia (prin instituirea mecanismului de consemnare în contul trezorerial al reprezentantului expropriatorului a despăgubirii pe numele potențialelor persoane îndreptățite a solicita sumele respective de bani). Asupra celui alt caracter esențial necesar de întrunit de către despăgubirea achitată, și anume caracterul drept/just al acesteia, se păstrează în continuare posibilitatea persoanelor îndreptățite de a se adresa în instanță pentru a obține o evaluare suplimentară și o apreciere din partea acesteia a caracterului just al despăgubirii, cu obținerea, după caz, a unor sume suplimentare de bani din partea expropriatorului, în situația în care despăgubirea achitată inițial se va aprecia ca fiind inechitabilă. Anume în legătură cu acest aspect intervine și una din inovațiile propuse de proiect, or, o eventuală „blocare” a transferului dreptului de proprietate către expropriator pe perioada examinării în instanță a contestației formulate de către expropriat (deci, efectiv, pe o perioadă incertă, însă semnificativă de timp) în cele mai dese cazuri duce la o „erodare” în timp a scopurilor de utilitate publică avute în vedere de către autorități cu ocazia inițierii procedurii de expropriere, precum și la o sporire a costurilor necesare de suportat de către expropriator (se are în vedere aici nu situația în care se majorează cuantumul despăgubirilor datorate către expropriați, ci ratarea unor oportunități de finanțare a unor părți de lucrări din surse alocate în acest sens de diverși parteneri de dezvoltare).

Pentru o redare mai explicită a modalității prin care se va desfășura procedura de expropriere conform celor propuse în proiect, remarcăm următoarele momente-cheie:

➤ În termen de 15 zile lucrătoare de la momentul emiterii hotărârii de stabilire a cuantumului despăgubirii, expropriatorul are obligația emiterii deciziei de expropriere.

În situația în care pe parcursul acestui interval de timp nu au fost consemnate sumele de bani datorate cu titlu de despăgubire expropriaților, decizia de expropriere se emite doar după consemnarea acestor sume. Precizarea dată este importantă în contextul transferului *ope legis* a dreptului de proprietate către expropriator, odată cu emiterea deciziei de expropriere și a necesității asigurării caracterului prealabil a despăgubirii achitate către persoanele expropriate.

! Decizia de expropriere va constitui titlu executoriu pentru predarea bunului, atât împotriva celor expropriați, cât și împotriva celor care pretind un drept legat de obiectul exproprierii, până la soluționarea definitivă și irevocabilă a litigiului legat de proprietateaobiectului exproprierii. Contestația asupra deciziei de expropriere nu va fi susceptibilă de a suspenda transferul dreptului de proprietate asupra bunurilor în cauză, iar reclamantul în acest sens nu va putea formula pe marginea deciziei de expropriere o cerere cu privire la suspendarea executării actului administrativ individual contestat, în conformitate cu prevederile art. 214 din *Codul administrativ*. Soluția dată ce consideră a fi justă la caz, dacă se urmărește a se realiza un echilibru eficient între cele două interese concurente în speță, cel privind interesul public general care urmărește realizarea lucrărilor de utilitate publică ce vor profita unui cerc extins de persoane și cel particular, al persoanei expropriate, care este privată de dreptul său de proprietate asupra unui bun și care, pe cale de consecință, este îndreptățită să pretindă o despăgubire prealabilă și corectă pentru aceasta. Or, în cazul particularului, interesele acestuia sunt protejate suficient și în lipsa posibilității unei suspendări a transferului dreptului de proprietate, prin ansamblul de prevederi legale existente la moment, dar și de cele consacrate suplimentar prin proiect (în particular, prin existența dreptului de retenție asupra bunului până la data primirii despăgubirii, precum și prin posibilitățile suplimentare, oferite prin proiect, de a primi sumele de bani oferite cu titlu de despăgubire și de a contesta totodată cuantumul despăgubirii oferite de expopriator, obținând prin instanța judecătorească și diferența de preț considerată echitabilă de către instanță, dar și prin drepturile legale de preemțiune și de retrocedare, consacrate la art. 18 și 19 din lege), astfel încât dispare însăși premisa de bază pentru suspendarea executării actului administrativ individual și anume existența pericolului iminent de producere a unor prejudicii ireparabile prin executarea în continuare a actului administrativ individual defavorabil (art. 172 alin. (2) lit. b) din *Codul administrativ*). Pe de altă parte, interesul public nu beneficiază de asemenea garanții legale, fiind în esență vulnerabil în fața comportamentelor abuzive ale unor particulari și putând fi efectiv blocat în realizarea sa de un val de contestații

care au, cel mai adesea, ca miză doar cuantumul despăgubirilor datorate, expropriații neopunându-se nemijlocit transferului dreptului de proprietate către expropriator, ci urmărind doar să-și maximizeze profitul potențial. Astfel, soluția dată vine să echilibreze aceste interese concurente într-o așa manieră încât niciunul din acestea să nu fie afectat irecuperabil de prevalența celuilalt.

În continuare se propune o reglementare similară celei existente în legislația românească (a se vedea în acest sens art. art. 9 alin. (1) - (4) din *Legea nr. 255/2010 privind exproprierea pentru cauză de utilitate publică, necesară realizării unor obiective de interes național, județean și local*) pentru diverse situații practice care ar constitui niște derogări sau excepții de la regula generală și care la moment nu sunt acoperite de cadrul normativ național, cu toate că ele prezintă o relevanță particulară deosebită în evoluția ulterioară a lucrurilor și anume cazurile când:

- proprietarii bunurilor ce se propun a fi expropriate nu se prezintă în termenul stabilit la art. 9 alin. (6) din lege la expropriator;

- aceștia nu prezintă un titlu valabil care ar justifica drepturile lor asupra bunului;

- nu sunt cunoscuți în genere proprietarii,

- existența succesiunilor nedeschise ori a moștenitorilor necunoscuți;

- nu se ajunge la o înțelegere între expropriat și expropriator cu privire la valoarea despăgubirii;

- situația în care proprietarii bunurilor sau moștenitorii legali ai acestora au bunurile supuse unor măsuri asiguratorii de către organele de urmărire penală/executare silită, procuror, judecător de instrucție, instanță de judecată sau dacă aceste bunuri sunt grevate de drepturi reale limitate (spre exemplu drepturi reale de garanție, ca gajul sau ipoteca).

Pentru fiecare din aceste situații care se pot întâlni în practică, proiectul de lege (prin intermediul prevederilor conținute în cuprinsul art. 12² alin. (3)-(9) cu care se propune a fi completată Legea nr. 488/1999, dar și printr-un set de intervenții în cuprinsul Codului de procedură penală (la art. 210¹, unde este reglementată înlocuirea bunurilor puse sub sechestru) și a Codului de procedură civilă (la art. 175, unde sunt reglementate măsurile de asigurare a acțiunii, inclusiv sechestrul bunurilor)) stabilește modalitate de acțiune a autorităților publice competente, eliminând prin aceasta un moment care ar fi putut crea incertitudine în contextul unor cazuri de expropriere.

➤ În ceea ce privește aspectele concrete legate de plata despăgubirilor potrivit noilor reguli stabilite de proiect, precizăm faptul că aceasta se va realiza în baza unei cereri a persoanei îndreptățite, ținându-se cont de cuantumul stabilit în hotărârea prevăzută la art. 12¹ din lege (hotărârea de stabilire a cuantumului despăgubirii), atât în situațiile existenței consimțământului pentru o compensare imediată și echitabilă, exprimat în scris de către proprietarul obiectului exproprierii și autentificat notarial, în conformitate cu prevederile art. 9 alin. (2) (**ipoteza unei soluționări amiabile**), cât și în situațiile când există o decizie a comisiei pentru soluționarea întâmpinărilor,

adoptată în condițiile art. 12 (**ipoteza existenței unor dezacorduri cu privire la oferta de despăgubire**).

În continuare, similar emiterii deciziei de expropriere, cu referire la plata despăgubirilor sunt analizate anumite situații specifice, care reclamă o abordare distinctă (în esență, soluția deja menționată privind consemnarea sumelor de bani datorate cu titlu de despăgubire) decât regula generală (plata în condiții amiabile), acestea fiind:

- cazul în care persoanele îndreptățite nu depun cererea și/sau documentele doveditoare ale drepturilor lor;
- cazul în care despăgubirile referitoare la același bun sunt cerute în concurs sau în contradictoriu de mai multe persoane aparent îndreptățite;
- situația în care obiectele exproprierii sunt proprietatea unei persoane decedate;
- situația în care obiectele exproprierii fac obiectul unei succesiuni, iar moștenitorii nu sunt cunoscuți sau nu pot prezenta certificat de moștenitor.

Cu referire la aceste situații practice, proiectul consacră soluții similare celor existente în reglementările din România (art. 19 din *Legea nr. 255/2010*, menționată deja).

În mod particular considerăm a fi oportună includerea prin proiect în cadrul legii a unei prevederi care ar acorda posibilitatea ca, la cerere, despăgubirea să fie eliberată inclusiv expropriaților care nu sunt de acord cu cuantumul stabilit, proporțional cu cota-parte deținută, dacă s-a făcut dovada drepturilor acestora asupra obiectului exproprierii. Ulterior, în situația stabilirii unui cuantum superior prin hotărâre judecătorească definitivă, expropriatorul va elibera acestor persoane, la cerere, suma reprezentând diferența dintre despăgubirea stabilită de instanța judecătorească și despăgubirea stabilită de expropriator, proporțional cu cota-parte pe care au deținut-o.

Or, în cazul în care nu ar exista prevederea dată, considerăm că în practică ar putea apărea situații criticabile: astfel, în ipoteza în care cel expropriat (al cărui drept de proprietate este în afara oricărei discuții) contestă cuantumul despăgubirii stabilite pe cale administrativă, adresându-se justiției (evident cu scopul de a obține o despăgubire mai mare), plata acesteia este suspendată până la pronunțarea unei hotărâri definitive în cauză. Circumstanța dată, nefăcând altceva decât să suspende plata unei sume certe (*în contextul în care fără îndoială că (cel puțin) această sumă va fi achitată, în cele din urmă, de către expropriator, întrucât în urma administrării probei cu expertiza de evaluare (judiciară), nu sunt posibile decât două variante: fie această sumă este mai mare decât cea stabilită pe cale administrativă și atunci nu ar fi fost nicio problemă dacă inițial s-ar fi plătit suma stabilită administrativ, după care să se achite și diferența rămasă până la cuantumul despăgubirii stabilite judiciar; fie această sumă este mai mică decât cea stabilită prin hotărârea expropriatorului, dar atunci, oricum, expropriatului i se va plăti suma stabilită inițial, căci devine aplicabil*

principiul „non reformatio in peius”), lichide și exigibile, prin aceasta descurajează orice demers judiciar, încurajând, în consecință, eventuale abuzuri ale administrației, care ar putea stabili despăgubiri intenționate mai mici tocmai pentru a profita de avantajul plății lor imediate în lipsa unei contestații, aspect reflectat de altfel și în doctrina de specialitate³.

VII. În continuarea soluțiilor consacrate anterior, proiectul propune și un șir de intervenții în cuprinsul **art. 13** din lege, care vor consacra aceeași idee de bază – prin intermediul unei adresări în instanța de judecată, persoana îndreptățită va putea contesta exclusiv quantumul despăgubirilor care i-au fost stabilite acesteia pe cale administrativă sau, pentru ipoteza particulară a unei exproprieri parțiale (la care se face referință și la moment în art. 2 alin. (4) din lege) – actul administrativ prin care s-a decis aceasta (la caz, expropriatul considerând oportună opțiunea pentru o expropriere totală a bunului și solicitând acest lucru de la instanță). Aspectele legate de declararea utilității publice, care implică o apreciere efectuată de către autoritățile publice competente, inclusiv prin prisma oportunității măsurii date, nu vor putea fi contestate pe viitor de către persoana expropriată, în contextul în care legea nu va stabili că actul oficial prin care se declară utilitatea publică în conformitate cu prevederile art. 6 din lege este susceptibil de a forma obiectul unui control jurisdicțional. Tot în vederea excluderii situațiilor unor suspendări factive a întregii proceduri de expropriere, datorită unor contestări în instanța de judecată, prevederea dată va stabili de asemenea că nu se va putea contesta transferul dreptului de proprietate către expropriator asupra bunului supus exproprierii, iar exercitarea căilor de atac nu suspendă efectele deciziei de expropriere și transferului dreptului de proprietate.

VIII. Se propune și o intervenție în cuprinsul **art. 15** din lege (unde este reglementată stabilirea quantumului despăgubirii), prin care s-ar asigura completarea acestuia cu două alineate noi (4¹ și 6), care ar stabili, pentru cazurile specifice când se realizează exproprierea parțială a unui imobil, că, în situația în care partea de imobil rămasă neexpropriată va dobândi un spor de valoare ca urmare a lucrărilor ce se vor realiza, experții vor putea propune instanței o eventuală reducere numai a daunelor (normă pe care o considerăm echitabilă și utilă în contextul diminuării unor costuri care ar fi suportate de către expropriator). Cu referire la quantumul despăgubirilor, alin. (6) va stabili că în toate cazurile, despăgubirea acordată de instanță nu va putea fi mai mică decât cea oferită de expropriator și nici mai mare decât cea solicitată de expropriat sau de altă persoană interesată.

IX. Prin intermediul proiectului se urmărește a se oferi o claritate suplimentară cu privire la posibilitatea expropriatorului, existentă și la moment (potrivit prevederilor

³ Ovidiu Podaru, *Drept administrativ. Vol. II. Dreptul administrativ al bunurilor*, ed. Hamangiu, București, 2011 (pag. 236-237)

art. 13 alin. (3) din lege), de a renunța la expropriere. Clarificarea dată se va face prin două intervenții coroborate una cu alta:

- abrogarea alin. (3) de la **art. 13** din lege și
- oferirea într-o redacție nouă a **art. 18** din lege, care pe viitor va reglementa într-o manieră consolidată atât dreptul expropriatorului de renunțare la expropriere, cât și dreptul corelativ de preemțiune al expropriatului.

Astfel, în cadrul noii prevederi, se va face o distincție expresă între dreptul expropriatorului *de a renunța la continuarea lucrărilor pentru cauză de utilitate publică în vederea căroră a inițiat procedurile de expropriere* (situație care va duce, subsecvent, și spre o renunțare la procedurile de expropriere a tuturor bunurilor vizate de lucrările respective, în măsura în care ele nu au trecut deja în proprietatea expropriatorului) și dreptul *de a renunța la exproprierea anumitor bunuri particulare*, dacă, la momentul respectiv, nu a avut deja loc transferul dreptului de proprietate asupra bunurilor date (aceasta neafectând însă desfășurarea în continuare a lucrărilor de utilitate publică și permițând doar o extindere a posibilităților de intervenție a organelor competente în vederea sporirii celerității procedurilor).

În continuare se va stabili că în cazul renunțării la continuarea lucrărilor pentru cauză de utilitate publică, aceasta urmează a se realiza printr-o manifestare expresă și neechivocă de voință a expropriatorului, prin adoptarea unui act de renunțare la lucrările pentru cauză de utilitate publică și de abrogare a actului anterior prin care a fost declarată utilitatea publică de interes național și de interes local. Actul respectiv urmează a fi adoptat de către autoritatea care a declarat anterior utilitatea publică a lucrărilor respective și făcut public potrivit aceluiași reguli ca și actul prin care s-a declarat utilitatea publică.

Norma dată totodată va prevedea și dreptul expropriatorului de a renunța la anumite bunuri care au fost deja expropriate, dacă lucrările pentru care s-a făcut exproprierea nu s-au mai realizat, precum și dreptul corelativ al expropriatului (fost titular de drepturi asupra bunului) ce va apărea în situațiile în care expropriatorul dorește înstrăinarea bunului expropriat anterior sau, după caz, cedarea drepturilor asupra bunului, de a avea prioritate la cumpărarea bunului respectiv la un preț negociabil ce nu poate fi mai mare decât despăgubirea actualizată.

În contextul oferirii acestor posibilități suplimentare de intervenție pentru expropriator au fost stabilite și prevederile de la **alin. (3) și (4) din dispozițiile finale și tranzitorii ale proiectului**.

Astfel, ținând cont de schimbările majore privind conceptul exproprierii care se propun prin intermediul proiectului dat, prevederile respective au ca scop stabilirea unei obligații generice de efectuare a unei evaluări a situațiilor privind procedurile de expropriere în curs de desfășurare la data intrării în vigoare (din perspectiva gradului de avansare a acestora, a perspectivelor de finalizare într-un termen proxim, a costurilor generate etc.) și a oportunității continuării lucrărilor de utilitate publică

pentru care au fost inițiate procedurile respective de expropriere. În situația în care s-ar constata blocaje serioase în desfășurarea procedurilor, tentative de tergiversare intenționată a acestora, alte situații abuzive care creează perspectiva unei perioade îndelungate de timp până când ar putea fi inițiate/continuate lucrările de utilitate publică, prin prisma noilor posibilități oferite de lege, organele responsabile vor putea renunța după caz, fie la exproprierea anumitor bunuri, fie în genere la desfășurarea lucrărilor de utilitate publică.

Această posibilitate de „resetare” oferită de lege prezintă o relevanță deosebită mai ales în contextul ultimei situații (renunțarea la desfășurarea lucrărilor de utilitate publică), care va avea ca efect și o renunțare a expropriatorului la toate procedurile de expropriere pendinte a unor bunuri ce sunt vizate de lucrările respective, cu păstrarea în proprietatea expropriatorului a bunurilor ce au fost expropriate deja la data renunțării la desfășurarea lucrărilor de utilitate publică. În continuare, acesta va avea posibilitatea să înstrăineze bunurile expropriate în legătură cu lucrările respective (cu respectarea dreptului de preemțiune a foștilor proprietari, care nu vor avea însă posibilitatea să solicite prin instanță retrocedarea forțată a bunurilor, acest din urmă drept al expropriaților apărând doar în cazurile unei „pasivități” culpabile a expropriatorului și a reprezentanților acestuia, care în decursul unui an de zile de la expropriere nici nu vor începe lucrările respective, nici nu vor declara expres renunțarea la acestea, generând prin aceasta o situație de incertitudine juridică ce nu poate persista în continuu) sau, după caz, să le păstreze în proprietatea sa, în considerarea unei eventuale noi proceduri de declarare a utilității publice a lucrărilor respective, deja sub imperiul noilor reglementări ce oferă un grad sporit de celeritate pentru procedurile de expropriere de bunuri.

X. Proiectul propune totodată și o completare a *Legii nr. 488/1999*, la capitolul VI destinat reglementării unor situații particulare legate de expropriere, cu un articol nou (**art. 21¹**), care va aborda situația transferului către stat de bunuri proprietate publică ce aparțin unei unități administrativ-teritoriale. Or, la momentul de față se atestă lacune grave de reglementare a acestui aspect esențial și ambiguități în cadrul normativ incident în speță.

Astfel, în urma unei analize, poate fi sesizat faptul că la momentul actual despre transferul către stat de bunuri proprietate publică ce aparțin unei unități administrativ-teritoriale *Legea nr. 488/1999* menționează doar în cadrul definiției oferite noțiunii de expropriere la art. 1, fără a mai dedica careva reglementări exprese acestui subiect. În continuare însă, art. 11 alin. (1) din *Legea nr. 523/1999 cu privire la proprietatea publică a unităților administrativ-teritoriale* vine să stabilească „(1) *Proprietatea publică a unităților administrativ-teritoriale este imprescriptibilă. Ea nu poate fi supusă exproprierii și nu poate constitui obiectul unor garanții reale. Această proprietate poate fi dată în administrare sau închiriată în condițiile legii.*”, creând prin aceasta o situație expresă de conflict a unor norme juridice din două acte

normative diferite, adoptate la o distanță de 8 zile una de alta. Conform regulilor în materie, în cazul dat ar urma să fie acordată prioritate normei juridice din *Legea nr. 523/1999*, aceasta fiind ultima adoptată (în contextul în care ambele legi au aceeași forță juridică (sunt legi organice), iar normele vizate nu sunt speciale sau derogatorii în raport una cu alta), ceea ce evident că nu poate fi susținut în modul practic, reieșind cel puțin de considerentul principal că interesul național în mod normal ar trebui să primeze față de cel local.

În contextul celor expuse, o reglementare expresă și clară a acestui subiect se impune de la sine, iar art. 21¹ din proiect vine să consacre o soluție legală în acest sens.

Astfel, se va consacra din start caracterul derogatoriu al normei din legea națională cu privire la expropriere față de legislația referitoare la proprietatea publică a unităților administrativ-teritoriale, stabilindu-se că, în cazul inițierii unor lucrări de utilitate publică de interes național, dreptul de proprietate publică asupra bunurilor ce urmează a fi afectate de lucrările respective va putea fi transferat de la unitatea administrativ-teritorială către stat, indiferent de domeniul proprietății publice al unității administrativ-teritoriale căruia îi aparține bunul respectiv.

În continuare, norma legală reiese din domeniul concret al proprietății publice a unității administrativ-teritoriale de unde urmează a fi preluat bunul și face o distincție între bunurile din domeniul public și cele din domeniul privat. În cazul în care, pentru desfășurarea lucrărilor de utilitate publică de interes național, este necesar transferul către stat a dreptului de proprietate asupra unui bun din domeniul public al proprietății publice a unității administrativ-teritoriale, transferul dat se poate realiza doar în urma adoptării de către autoritatea publică ce exercită împuternicirile de proprietar al patrimoniului unității administrativ-teritoriale, la propunerea Guvernului, a unei decizii privind trecerea bunurilor proprietate a unității administrativ-teritoriale din domeniul public în domeniul privat. Refuzul autorității ce exercită împuternicirile de proprietar al patrimoniului unității administrativ-teritoriale de a emite decizia dată va putea fi contestat de către Guvern în procedura de contencios administrativ, prin intermediul oficiului teritorial corespunzător al Cancelariei de Stat.

În cazul bunurilor din domeniul privat al proprietății publice a unităților administrativ-teritoriale, transferul dreptului de proprietate operează în condițiile procedurii de expropriere reglementate de prezenta lege, după consemnarea sumelor datorate cu titlu de despăgubiri.

Suplimentar la aceste intervenții în cuprinsul Legii nr. 488/1999, menționăm faptul că proiectul de lege mai vine cu un șir de intervenții în cuprinsul unor alte acte normative, dintre care cea mai notorie intervenție ar fi aceea care vizează Codul fiscal.

Astfel, se vine cu propunerea de modificare a Codului fiscal nr.1163/1997, în scopul reflectării despăgubirilor acordate în contextul procedurilor de expropriere în sursele de venit neimpozabile, ceea ce ar presupune completarea articolului 20 din Codul fiscal cu litera d⁹) cu următorul cuprins: „d⁹) *sumele primite de către*

persoanele fizice sau juridice ca despăgubire pentru bunurile expropriate pentru cauze de utilitate publică.”.

Aceste modificări considerăm că sunt oportune în contextul în care exproprierea reprezintă transferul de bunuri și de drepturi patrimoniale din proprietate privată în proprietate publică, transferul către stat de bunuri proprietate publică ce aparțin unei unități administrativ-teritoriale sau, după caz, cedarea către stat sau către o unitate administrativ-teritorială a drepturilor patrimoniale, în scopul efectuării de lucrări pentru cauză de utilitate publică de interes național sau de interes local, după o dreaptă și prealabilă despăgubire.

Prin urmare, este de datoria statului să scutească persoanele afectate de procedura de expropriere de plata impozitelor ce rezultă din sumele primite ca despăgubire pentru bunurile expropriate pentru cauză de utilitate publică.

Totodată, reieșind din importanța subiectului abordat și din necesitatea oferirii clarității corespunzătoare normelor incidente în speță, precum și ținându-se cont de faptul că proiectul de lege, în esență, nu intervine cu nicio schimbare de paradigmă în domeniu, care s-ar impune situațiilor juridice în curs de desfășurare la data intrării în vigoare a acestei legi (a se vedea în acest prevederea de la art. II alin. (2) din proiect), art. II din proiect stabilește că acesta va intra în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

5. Fundamentarea economico-financiară

Pentru implementarea prevederilor prezentului proiect nu va fi necesară alocarea unor sume de bani suplimentare din contul bugetului de stat.

6. Modul de încorporare a actului în cadrul normativ în vigoare

În urma adoptării proiectului de lege nu va fi necesară ajustarea prevederilor altor acte normative și nici elaborarea unor acte normative infralegale pentru punerea în executare a prevederilor proiectului dat.

7. Avizarea și consultarea publică a proiectului

În scopul respectării prevederilor *Legii nr. 239/2008 privind transparența în procesul decizional*, anunțul de inițiere a procesului de elaborare a proiectului de act normativ a fost plasat pe pagina web oficială a Ministerului Justiției (compartimentul **„Transparența decizională”**, directoriul **„Anunțuri privind inițierea elaborării actelor normative”**). Proiectul în versiunea inițială a fost plasat pe pagina web oficială a Ministerului Justiției (compartimentul **„Transparența decizională”**, directoriul **„Proiecte transmise spre coordonare”**), precum și pe platforma **particip.gov.md**.

În vederea respectării tuturor procedurilor de creație legislativă stabilite de *Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative*, proiectul a fost înregistrat la Cancelaria de Stat și supus procedurii de avizare cu toate instituțiile interesate în domeniu. Proiectul a fost supus avizării cu următoarele instituții:

1. Cancelaria de Stat

2. Ministerul Finanțelor
3. Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării
4. Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale
5. Ministerul Energiei
6. Agenția Proprietății Publice
7. Congresul Autorităților Locale din Moldova.

În procesul de avizare (și, ulterior, de reavizare) au fost recepționate avizele de la următoarele instituții: Cancelaria de Stat (lipsă de obiecții și propuneri), precum și de la Ministerul Finanțelor, Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării, Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale, Ministerul Energiei, Agenția Proprietății Publice, Congresul Autorităților Locale din Moldova, Oficiul Avocatului Poporului, Întreprinderea de Stat „Moldelectrica”, în avizele cărora au fost expuse un șir de obiecții și propuneri care au fost analizate în tabelul de sinteză a obiecțiilor și propunerilor aferent proiectului.

8. Constatările expertizei anticorupție

Întru respectarea dispozițiilor art. 34 alin. (1) din *Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative*, Cancelaria de Stat, prin scrisoarea nr. 18-69-9229 din 29 august 2023 a remis spre expertizare concomitent cu consultările publice proiectul actului normativ.

Urmare a transmiterii materialelor aferente proiectului spre reavizare în temeiul pct. 201 din *Regulamentul Guvernului*, aprobat prin *Hotărârea Guvernului nr. 610/2018*, Centrul Național Anticorupție a transmis raportul de expertiză anticorupție la proiect, prin care au fost formulate un șir de observații și propuneri, care au fost examinate de către autorul proiectului, cu expunerea poziției pe marginea fiecărei din acestea în cadrul tabelului de sinteză.

Prin intermediul raportului de expertiză anticorupție s-a constatat că în procesul de promovare a proiectului, au fost respectate rigorile de asigurare a transparenței decizionale statuate de prevederile *Legii nr.239-XVI din 13 noiembrie 2008 privind transparența în procesul decizional*. Nota informativă a proiectului a fost întocmită cu îndeplinirea exigențelor de tehnică legislativă statuate de prevederile art.30 lit.a)-f) al *Legii cu privire la actele normative nr.100 din 22 decembrie 2017*.

Analiza normelor propuse prin proiect a dus la identificarea unor deficiențe ce pot determina disfuncționalitatea proceselor administrative exercitate de către agenții publici prenotați și pot condiționa riscul admiterii incidentelor de integritate/riscurilor de corupție de către membrii Comisiei de cercetare prealabilă sau persoanele special desemnate/persoanele care au/susțin că au influență asupra acestora.

Deficiențele prenotate vizează:

- celeritatea înaintării propunerii de expropriere;
- nereglementarea unui mecanism, pentru titularii de alte drepturi reale, de a iniția de sine stătător, procedura administrativă ce precede nemijlocit exproprierea

(prezentarea actelor justificative ce atestă drepturile reale deținute pentru recepționarea ofertei de despăgubire);

- Nereglementarea circumstanțelor în care expropriatorul poate solicita completarea documentației depuse de către proprietar privind dreptul de proprietate asupra obiectului exproprierii;

- Lipsa unor norme procedurale aferente procedurii administrative aplicabile „bunurilor imobile sau partea/părțile de bun imobil afectate de expropriere” (procedurii administrative aferente determinării categoriei, gradului de afectare și eventual dacă se acordă despăgubiri proprietarului).

Autorul proiectului a luat act de observațiile conținute în raport și a realizat intervențiile sugerate în cuprinsul proiectului de act normativ, eliminându-se astfel deficiențele remarcate de Centrul Național Anticorupție.

9. Constatările expertizei de compatibilitate

Expertiza de compatibilitate nu a fost efectuată, în contextul în care prin intermediul prezentului proiect nu se urmărește armonizarea legislației naționale la legislația Uniunii Europene.

10. Constatările expertizei juridice

În conformitate cu prevederile art. 37 din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative, expertiza juridică a proiectelor de acte normative se realizează de către Ministerul Justiției, care în speța dată, este și autorul proiectului de act normativ.

Prin prisma criteriilor de analiză abordate în contextul efectuării expertizei juridice, remarcăm că prezentul proiect de act normativ nu prezintă indicii de incompatibilitate cu prevederile Constituției și ale altor acte normative în vigoare, este în concordanță cu jurisprudența Curții Constituționale și cu prevederile tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte.

11. Constatările altor expertize

Alte expertize pe marginea prezentului proiect de act normativ nu au fost efectuate.

Ministră

Veronica MIHAILOV-MORARU

Digitally signed by Mihailov-Moraru Veronica
Date: 2024.02.13 10:33:12 EET
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

